

За этим внешним сходством процесса проникновения научных и религиозных идей в массовое сознание, а, главное, в массовое поведение, очевидно, скрывается объективный всеобщий механизм саморазвития культуры.

Таким образом, для понимания особенностей взаимоотношений религии и науки, функционирования науки в секулярном обществе и перспектив решения глобальных проблем, необходимо глубокое исследование характера и путей влияния науки на общественную и индивидуальную психологию, роли науки в формировании психологии современного человека.

*Зайцев М.О. – канд. філос. н.
(м. Острог)*

МОДЕРНІЗАЦІЯ І ПРОБЛЕМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ

Просування України по шляху незалежності все більше загострює проблему цивілізаційного вибору, одним з наслідків якого може стати входження в русло європейської цивілізації. Інша можлива реальність цього вибору – євразійська цивілізаційна єдність, участь у створенні якої Україна може прийняти; без її участі ця єдність – велике історичне питання. Можливий і третій варіант – периферійне існування на маргінесах європейського світу. З цього спектру варіантів цивілізаційного вибору, магістральним декларується європейський. Відтак, Україна постає перед необхідністю вирішувати проблеми модернізації, що вже саме собою ставить її в ряд з країнами Європи і виокремлює з пострадянських країн.

З проблем модернізації написана значна література, то ж не претендуючи на особливу оригінальність висловлю декілька думок з приводу суті та специфіки української модернізації.

Перш за все, на що хотілося б звернути увагу, то це те, що модернізація для України постає не лише як завдання соціокультурних та політико-економічних реформ, відповідно до виклику епохи, що змінилася, а ще й як згусток невирішених проблем, пов'язаних з пошуками національної ідентичності. При цьому питання ставиться не лише в площині “хто ми є?”, але й в аспекті “чи будемо ми у своїй самості взагалі?”.

Щоб була зрозумілішою така постановка питання, звернемося до можливих позицій, з яких розглядається, сприймається та оцінюється процес модернізації. Таких основних позицій є дві: лінійно-стадійна або формаційна та цивілізаційна. З першої позиції модернізація розглядається як перехід від традиційного усистемленого адміністративно-командного суспільства до сучасного, ліберально-демократичного. З другої, модернізація – спектр можливих змін, що розгортаються від до і всі вони в історичному смислі рівноправні, вже хоча б по праву своєї можливості бути. Цей підхід дозволяє виявити той факт, що, як зазначав А.А.Кара-Мурза,

існують цивілізації, схильні до модернізації, а є “запрограмовані” на “доганяючий розвиток”, використовуючи запозичення та культурні інсценування.[1,19] В цілому соціокультурна ситуація сучасного світу характеризується наявністю силового модернізаційного поля, яке притягує і підштовхує до західної, ліберально-демократичної моделі суспільного розвитку. Модернізаційні процеси все більше викривляються цим полем.

Специфіка української модернізації зумовлена перш за все визначенням та інтерпретацією різними соціальними групами і навіть регіонами. Зусилля одних соціальних груп та регіонів спрямовані на просування шляхом модернізації значною мірою нейтралізуються протилежною стороною, що має інші ціннісні орієнтації. Як наслідок, Суспільство виявляється розколотим; на місці спільної діяльності постає взаємна дезорганізація. Прагнення правлячої верхівки до модернізації залишається на рівні декларацій, що означають лише мету і не супроводжуються реальними кроками. Творчі потенції значної частини суспільства знаходяться в латентному стані. Таким чином українська модернізація “здійснюється” або на рівні декларацій, або, в кращому разі обмежується рівнем культурних інсценувань. Загальна духовна ситуація в суспільстві, в її відносно сталих параметрах, залишається. Дані соціологічних опитувань виявляють лише поточні її прояви, але мало, що говорить про домінуючі тенденції.

Модернізація, взята в часовому вимірі, постає як перехід від наявного соціокультурного стану до іншого. Тобто, визначені універсальним лінійним поступом чи “вибрані” форми буття усвідомлюються як щось гарантоване. Те, що ми кудись рухаємося - факт, та невідомо чи стане фактом те, що ми кудись прийдемо, та й чи прийдемо взагалі?

Перехід, як можлива зміна форм та способів буття, не гарантує самого буття Він ставить його під питання, оскільки в самому механізмі переходу “сходяться” в своїй безпосередності, а від так втрачається гарантованість здійсненності буттям, що може обернутися втратою ідентичності.

В своїх модернізаційних зусиллях Україна не протистоїть ні Європі, ні Росії, а якщо щось подібне і виникає, то це є наслідком політизації цього соціокультурного за своєю суттю процесу. Насправді вона протистоїть можливості свого власного небуття, свого соціокультурного “згасання”.

Література:

1. Российская модернизация: проблемы и перспективы // Вопросы философии. – 1993. № 7. – С.20

*Іоненко І.Р. – канд. філос. н.
(Харків)*

ЛАТИНА ЯК ФАКТОР ЄДНАННЯ ЄВРОПЕЙСЬКИХ НАРОДІВ

Проблеми інтеграційних процесів, що відбуваються в Європі, стали причиною численних дискусій стосовно того, що об'єднує і що роз'єднує